

Til medlemmerne af Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg.

Rigshospitalets monopol på behandling af transkønnede bør ophæves.

Sundhedsstyrelsen må forklare, hvorfor man ikke finder, at speciallæger på hospitalerne i Aalborg, Aarhus, Odense, Sønderborg m.fl. er kvalificerede til at udrede og hormonbehandle transkønnede.

Problemer med behandlingen af transkønnede i Danmark siden indførelsen af de nye regler i 2014.

Mange transkønnede har gennem tiden berettet om hyppige besværligheder og trakasserier over, at de fremstod med et andet køn end det, som fremgik af deres papirer, cpr.nr., pas mv.

Det er let at forestille sig, hvor pinagtigt det må føles at stå ved en offentlig skranke under overværelse af uvedkommende fremmede mennesker og forklare, hvorfor der fremgår ét køn af ens papirer, mens ens fremtoning, tøj, hår osv., fortæller om et andet køn.

Amnesty - og i sagens natur de transkønnede selv – hilste det derfor varmt velkomment, da reglerne om juridisk kønsskifte blev ændret i 2014, således at der ikke længere var krav om kastration for at få nyt cpr.nr., nyt pas osv.

Oplevelsen af den praktiske udredning og iværksættelse af hormonbehandling

Reglerne om juridisk kønsskifte ved erklæring var en lettelse i mange transkønnedes liv. Men desværre har det vist sig, at Sundhedsstyrelsens nye regler for behandlingen af transkønnede trækker i den modsatte retning. Som om Sundhedsstyrelsen og Sexologisk Klinik målrettet har søgt at ophæve virkningerne af de nye regler om juridisk kønsskifte.

For det første har man nu forbudt privatpraktiserende gynækologer at ordinere hormonbehandling til transkønnede. Tidligere behandlede en håndfuld gynækologer – i samarbejde med psykologer – et større antal transkønnede med hormoner.

Over for Amnesty International har transkønnede givet utvetydigt udtryk for, at de oplevede de privatpraktiserende lægers tilgang og form som betydeligt mere accepterende, empatisk – og slet og ret behageligere – end den behandling, som de mødte på Sexologisk Klinik på Rigshospitalet.

Transkønnede fortæller samstemmende om, at de har måttet besvare ydmygende og grænseoverskridende spørgsmål fra læger på Sexologisk Klinik – om deres sexliv – om de onanerede med fingrene eller med et redskab, om de var seksuelt udfarende eller passive under samleje m.v. – uden at det var klart, hvilket relevant formål disse krænkende og dybt private spørgsmål tjente. De speciallæger, Amnesty har talt med, har afvist, at sådanne spørgsmål har nogen som helst berettigelse. Transkønnethed drejer sig ikke om seksuel orientering, men om kønsidentitet, påpeger de.

Transkønnede har fortalt Amnesty, at de ikke turde afvise disse spørgsmål af frygt for at blive afvist til hormonbehandling – og eventuelt – kirurgisk behandling.

Flere har derfor beskrevet det som intet mindre end en katastrofe, at Sundhedsstyrelsen i de nye regler fra 2014 har forbudt de privatpraktiserende speciallæger at behandle transkønnede. Vi hører, at ventetiden siden 2014 er blevet dramatisk forlænget. Nogle fortæller om en ventetid på mellem 6 og 12 måneder på at komme fra visitationssamtalen til den første egentlige konsultation (udredningssamtale).

Samtidig foreskriver de nye regler, at selv transkønnede, som allerede er i hormonbehandling – ordineret af en privatpraktiserende læge før de nye regler trådte i kraft – skal undersøges af Sexologisk Klinik for at afgøre, om Sexologisk Klinik vil lade hormonbehandlingen fortsætte. Uanset om der er tale om en fast, veletableret behandling.

Privatpraktiserende speciallæger fortæller, at udredning og konstatering af transkønnethed ikke forudsætter de – ofte årelange – konsultationsforløb, som Sexologisk Klinik kræver. Udgangspunktet for de privatpraktiserende lægers behandling er, at man i første omgang (sammen med en psykolog) undersøger, om den transkønnede har nogen mentale lidelser eller sindsforstyrrelser. Er det ikke tilfældet, er der, fortæller man os, ikke nogen reel grund til ikke at tro på, at den transkønnede har ret, når han eller hun fortæller om sin kønsidentitet. Og man kan derefter ret hurtigt gå over til hormonbehandling.

Sundhedsstyrelsens regler og Sexologisk Kliniks praksis synes at have det modsatte synspunkt: Når en person opsøger Sexologisk Klinik og fortæller, at han eller hun er transkønnet, går der et årelangt forløb i gang, som primært – fortæller de transkønnede os – har til formål, at overbevise Sexologisk Klinik om, at den transkønnede rent faktisk har ret angående sit køn. (Amnesty har kendskab til et 7 år langt forløb, som endte med, at den transkønnede fik afslag på behandling – at man ikke mente, at den pågældende var transkønnet).

Udover at den forlængede ventetid og fraværet af alternativer til Sexologisk Klinik gør hverdagen unødigt tung for mange transkønnede, hører Amnesty også, at en del transkønnede i frustration har grebet til selvmedicinering, hvor de selv skaffer sig hormoner på Internettet eller i udlandet og prøver sig frem. Dette er selvsagt ikke nogen forsvarlig eller farbar vej. Men det understreger, hvor betydelige, negativt konsekvenser de nye behandlingsregler har haft.

Vi skal på den baggrund opfordre dig som medlem af Sundheds- og Ældreudvalget til at arbejde for en ophævelse af Rigshospitalets monopol på behandling af transkønnede – således at transkønnede i fremtiden kan søge behandling på landets øvrige hospitaler og hos privatpraktiserende speciallæger.

Med venlig hilsen

Claus Juul
Juridisk konsulent/ Legal consultant

Amnesty International
Dansk Afdeling/Danish Section
Gammeltorv 8, 5 sal
1457 København K
tel: (+45) 33 45 65 65
E-mail: cjuul@amnesty.dk
www.amnesty.dk